

॥ सञ्जय उवाच ॥ ततः पुनरमेयात्मा केशवोऽर्जुनमब्रवीत् । कृतसङ्कल्पमायान्तं बधे कर्णस्य भारतम् ।
 अद्य सप्तदशाहानि वर्त्तमानस्य भारत । विनाशस्यातिघोरस्य नरवारणवाजिनम् ।
 भूत्वा हि विपुला सेना तावकानां परैः सह । अन्योन्यं समरं प्राप्य किञ्चिच्छेषा विशाम्यते ।
 भूत्वा वै कौरवाः पार्थ प्रभूतगजवाजिनः । त्वां वै शत्रुं समासाद्य विनष्टो रणमूर्द्धनि ।
 एते ते पृथिवीपालाः सृञ्जयाश्च समागताः । त्वां समासाद्य दुर्द्धुपं पाण्डवाश्च व्यवस्थिताः ।
 पाञ्चालैः पाण्डवैर्बल्यैः कारुपैश्चेदिभिः सह । त्वया गुप्तैरमित्रैः कृतः शत्रुगणलयः ।
 को हि शक्नो रणे जेतुं कौरवांस्तात संयुगे । अन्यत्र पाण्डवाद्युद्धे त्वया गुप्तान्महारयात् ।
 शक्तस्त्वं हि रणे जेतुं समुरासुरमानुषान् । वीर्यवान् समरे युक्तान् किं पुनः कौरवं बलम् ।
 भगदत्तश्च राजानं कोऽन्यः शक्तस्त्वया विना । जेतुं पुरुषशार्दूल योऽपि स्यादासवोपमः ।
 तथेमां विपुलां सेनां गुप्तां पार्थ त्वयाऽनघ । न श्रेकुः पार्थिवाः सर्वे चक्षुर्भिरपि वीक्षितुम् ।
 तथैव सततं पार्थ रजिताभ्यां त्वया रणे । धृष्टद्युम्नशिखण्डिभ्यां भीमद्रोणौ निपातितौ ।
 को हि शक्नो रणे पार्थ भारतानां महारथौ । भीमद्रोणौ युधा जेतुं शक्तस्तुल्यपराक्रमौ ।
 को हि शान्तनवं भीष्मं द्रोणं वैकर्त्तनं कृपम् । द्रौणिश्च सौमदत्तिश्च कृतवर्म्माणमेव च ।
 सैन्धवं मद्रराजानं राजानश्च सुयोधनम् । वीरान् कृतास्त्रान् समरे सर्वानेव निवर्त्तिनः ।
 अश्वैर्हिणीपतीनुग्रान् संहतान् युद्धदुर्मदान् । त्वामृते पुरुषव्याघ्र जेतुं शक्तः पुमानिह ।
 श्रेष्ठश्च बल्ललाः क्षीणाः प्रदीर्णाश्च रथद्विपाः । नानाजनपदाश्वोयाः क्षत्रियाणाममर्षिणां ।
 गोवासदासमीयानां वशातोनाश्च भारत । प्राच्यानां वाटधानानां भोजानाश्च भिमानिनां ।
 उदीर्णाश्चगजा सेना सर्व्वचक्रस्य भारत । त्वां समासाद्य निधनं गता भीमश्च भारत ।
 उयाश्च भीमकर्म्माणस्तुवारा यवनाः खशाः । दार्वाभिसारा दरदाः शका रामठकौङ्गणाः ।
 अश्रकाश्च पुलिन्दाश्च किराताश्वोयविक्रमाः । श्वेच्छाश्च पार्वतीयाश्च सागरानूपवासिनः ।
 संरम्भिणा युद्धशौण्डा बलिनो दण्डपाणयः । एते सुयोधनस्यार्ये संरम्भाः कुरुभिः सह ।
 न शक्या युधि निर्जितुं त्वदन्येन परन्तप । धार्तराष्ट्रमुदयं हि व्यूढं दृष्ट्वा महाबलम् ।
 यत्र त्वं न भवेस्त्राता प्रतीयात् को नु मानवः । तत्सागरमिवोद्धूतं रजसा संवृतं बलम् ।
 विदार्थ पाण्डवैः क्रुद्धैस्त्वया गुप्तैर्हतं विभो । मागधानामधिपतिर्जयत्सेनो महाबलः ।
 अद्य सप्तैव चाहानि हतः संख्येऽभिमन्युना । ततो दशसहस्राणि गजानां भीमकर्म्माणम् ।
 जघान गदया भीमस्तस्य राज्ञः परिच्छदम् । ततोऽन्येऽभिहता नागा रयाश्च शतशो बलात् ।
 तदेवं समरे पार्थ वर्त्तमाने महाभये । भीमसेनं समासाद्य त्वाञ्च पाण्डव कौरवाः ।
 सवाजिरथमातङ्गा मृत्युलोकमितो गताः । तथा सेनामुखे तत्र निहते पार्थ पाण्डवैः ।
 भीष्मः प्रासृजदुयाणि शरजालानि मारिष । स चेदिकाशिपाञ्चालान् करुषान्मत्यकैकयान् ।
 शरैः प्रच्छाद्य निधनमनयत् परमास्त्रवित् । तस्य चापच्युतैर्बाणैः परदेहविदारणैः ।